

2. Krashen S. Second Language Acquisition and Second Language Learning. - Oxford: Pergamon Press. - 1981.
3. Long M. Input, Interaction and Second Language Acquisition. - Ph.D. dissertation. - 1980.
4. Stevick E. Teaching Languages: A Way and Ways. - Newbury House. - 1980.

Л.В.Рибалка

ДО ПИТАННЯ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИМ МОВАМ НА НЕМОВНИХ ФАКУЛЬТЕТАХ

Розширення і зміцнення міжнародних зв'язків, необхідність прилучення студентів до світової культури й науки, освоєння передових технологій, здійснення народної дипломатії збільшує суспільну проблему в вивченні іноземних мов і вимагає суттєвого перегляду методів викладання цього предмета. Необхідність перегляду, як організації, так і змісту навчання іноземної мови впливає безпосередньо з Конституції України, Державної національної програми "Освіта". Реалізація її головної ідеї – всебічного розвитку особистості, а також її основних принципів – гуманізації та демократизації навчально-виховного процесу – потребує переходу від авторитарної до гуманістичної педагогіки.

Однією з умов вирішення цієї проблеми є рішучий поворот від масового, "валового" навчання до індивідуалізованого. Це підтверджують і результати тестування студентів 1-х курсів немовних факультетів Черкаського державного університету, що проводились нами в 1996-98 роках. Метою тестування було визначення рівня володіння іншою мовою в межах програми загальноосвітньої школи. Ми одержали такі результати: 10% студентів мають високий рівень (це випускники спеціалізованих шкіл та класів), 20% - достатній, 30% - середній,

25% - нижче середнього та 15% - низький рівень володіння іноземною мовою в межах шкільної програми.

Подібне співвідношення зберігається і в окремих підгрупах. Це спонукає викладача до пошуку нових педагогічних технологій, розробки і освоєння таких методик викладання іноземних мов, які були б здатні забезпечити максимальний розвиток індивідуальних якостей особистості, її здібностей, пізнавальних потреб та можливостей. У педагогіці розуміння проблеми індивідуалізації навчання виходить із визначення необхідності єдності системи освіти, що передбачає і наявність різних шляхів її отримання.

Принцип загальної мети, але різних шляхів і відкритих можливостей є критерієм введення індивідуалізації навчання, вибору її форм і характеру.

Новий етап теоретичного і практичного втілення індивідуалізації процесу навчання в нових умовах можна назвати етапом звільнення від ідеологізації та політизації процесу навчання і філософського розуміння суті людини і особистості, природи її розвитку (С.У.Гончаренко, В.М.Володько, С.Ю.Ніколаєва).

Узагальнення досвіду роботи викладачів і експериментальне викладання іноземної мови дозволяють визначити механізм реалізації індивідуалізації навчання в навчально-виховному процесі і формуванні в ньому системних знань з іноземної мови на немовних факультетах. Ми прийшли до висновку, що механізм індивідуалізації навчання складається з таких компонентів: діагностичний, організаційний, управлінський. Зупинимось на кожному з даних компонентів.

Діагностичний – передбачає визначення індивідуальних особливостей студентів, що обумовлює успішність навчальної діяльності і забезпечує творчий розвиток особистості. Організація індивідуального навчання передбачає попереднє психолого-педагогічне діагностування. Тому на початковому етапі роботи ми проводимо тестування студентів для вивчення їх індивідуально-психологічних особливостей. Ми розділяємо погляди тих дослідників, які підходять комплексно до вивчення особистості студента, в

залежності від мети дослідження, теоретичних обґрунтувань, позицій автора (П.І.Підкасистий, І.А.Редковець, Г.М.Коджаспірова, Л.С.Колесник).

Організаційний – зміст цього компоненту в розробці особливої організації процесу навчання, коли студент є не тільки об'єктом педагогічного впливу, а і активним суб'єктом взаємопов'язаної високорезультативної діяльності, тобто на зміну "суб'єкт - об'єктом" приходять "суб'єкт - суб'єктом" відносини.

Узагальнивши теоретичний матеріал з проблем індивідуалізації навчання, керуючись діагностичними дослідженнями, ми обираємо певні види індивідуалізації (мотивуюча, навчаюча, розвиваюча, формуюча) та визначаємо їх співвідношення в організації процесу навчання.

Найбільш загальними прийомами мотивуючої індивідуалізації є: підбір мовних партнерів і груп з урахуванням спільності їх інтересів, контексту діяльності, диференціації завдань в мовленні, текстів для аудіювання і читання відповідно до бажань і нахилів. Засобом реалізації мотивуючої індивідуалізації є репродуктивні та творчі вправи (репродуктивні – граматичні вправи на підстановку та трансформацію часів і станів, пошук еквівалентів; творчі – проблемні ситуації та проблемні вправи).

Основним способом досягнення навчаючої індивідуалізації є різні види індивідуалізованих вправ (адаптивні – вправи і завдання, які готують студента до вирішення питань вищого рівня, вони повинні бути лексичного, граматичного та фонетичного змісту; корегуючі вправи направлені на виправлення помилок, найбільш характерних при вивченні іноземної мови; стимулюючі – це вправи направлені на розвиток продуктивного і творчого мислення студентів що виробляють у них внутрішню потребу самостійно поповнювати знання. Ці вправи пропонуються студентам у різному співвідношенні в залежності від індивідуальної підготовленості.

Реалізація розвиваючої індивідуалізації залежить від рівня адаптації вище названих вправ до реального рівня знань студента.

Вибір способу реалізації формуючої індивідуалізації навчання іноземним мовам залежить від вибору типу заняття (аудиторне, практичне чи лабораторне, індивідуальне, чи групове).

На основі різних видів індивідуалізації визначаємо організацію навчальної діяльності з поступовим зростанням частки самостійності студентів. Здійснюючи педагогічне керівництво процесом навчання, викладач створює орієнтовну основу дій, надає допомогу студентам: дозує завдання, регулює кількість необхідного для їх виконання часу, знайомить з прийомами самостійної праці, самоконтролю, самооцінки. Від студента чекаємо особливих дій: постановку мети діяльності, з'ясування навчальних задач, знання і планування навчальних дій, аналіз одержаних результатів та оцінки своєї діяльності. Саме така взаємодія викладача та студентів забезпечує розвиток "суб'єкт - суб'єктом" відносин, коли індивідуалізація стає організацією такої системи взаємодії між учасниками процесу навчання, при якому найбільш повно використовуються індивідуальні особливості кожного, визначаються перспективи подальшого розумового розвитку і гармонійного вдосконалення особистісної структури, відбувається пошук засобів, які б компенсували наявні недоліки і сприяли б формуванню індивідуального, творчого стилю діяльності майбутнього педагога.

Організація навчального процесу визначає принципи управління навчальною діяльністю.

Управління (третій компонент механізму реалізації індивідуалізації навчання) – це створення викладачем орієнтовної основи, корекції дій студентів у процесі формування готовності до професійної діяльності майбутнього вчителя.

До ряду основних умов управління індивідуалізованим навчанням ми перш за все відносимо: раціональний відбір навчального матеріалу; розкриття перед студентами суспільної цінності і особистого значення матеріалу, що вивчається; встановлення психологічного контакту між викладачем і студентами, створення творчої атмосфери співробітництва, яка виключає

авторитарність, експлуатацію пам'яті і нерозумну схему контролю і оцінки "знаєш – не знаєш".

Таким чином, на основі реалізації механізму індивідуалізації навчання на рівні з іншими методами і прийомами організації пізнавальної діяльності ми прагнемо створити такі умови, які б стимулювали самостійну пізнавальну діяльність кожного студента, виховували такі якості як творчість, ініціативність, дослідницький стиль діяльності, культуру пошуку і праці та уміння творчо використати набуте в процесі професійної діяльності в перехідний період від традиційної до особистісно орієнтованої освіти.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бондаревская Е.В. Гуманистическая парадигма личностно ориентированного образования // Педагогика. М. 1997, № 4.
2. Володько В.М. Нормативне забезпечення індивідуалізації процесу навчання // Педагогіка і психологія. Київ, 1996, № 1.
3. Володько В.М. Проблеми індивідуалізації процесу навчання // Педагогіка і психологія. Київ, 1995, № 1.
4. Николаева С.Ю. Индивидуализация процесса обучения иностранному языку в языковом педагогическом вузе // Иноземні мови. Київ, 1996, № 3.
5. Зиглер Д. Теория личности. Петербург, 1997.

Г.С. Скуратівська

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОМОВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ В ЕКОНОМІЧНИХ ВУЗАХ

Бурхливі зміни в житті українського суспільства призвели до зростання потреби у міжнародному спілкуванні. Це означає, що невід'ємним компонентом професійної підготовки сучасного фахівця в галузі економіки, як і